

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛОВДИВ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

ПРОГРАМА

ПО

ПАТОАНАТОМИЯ И ЦИТОПАТОЛОГИЯ

Приета от Катедрен съвет с протокол № 6 / 02.07.2020 г.

Утвърдена от Факултетен съвет с Протокол № 5 от 08.07.2020 г.

ПАТОАНАТОМИЯ И ЦИТОПОТОЛОГИЯ

УЧЕБЕН ПЛАН

Дисциплина	Изпит в семестър	Часове				Часове по години и семестър	
		Всичко	Лекции	Упражнения	Кредит	V сем.	
ОБЩА ПАТОЛОГИЯ	V	90	30	60	10,3	Л	У
						30	60
КЛИНИЧНА ПАТОЛОГИЯ	VII	120	60	60	10,3	VI сем.	
						Л	У
						30	30
		VII сем.					
						Л	У
						30	30

Наименование на дисциплината:

„ОБЩА И КЛИНИЧНА ПАТОЛОГИЯ“

Вид на дисциплината съгласно ЕДИ:

Задължителна

Ниво на обучение:

Магистър /М/

Форми на обучение:

Лекции, упражнения, самоподготовка.

Курс на обучение:

III и IV курс

Продължителност на обучение:

3 семестъра

Хорариум:

90 часа лекции, 120 часа упражнения

Помощни средства за преподаване:

Мултимедийни презентации, дискусии, демонстрации, решаване на практически задачи, наблюдаване на микро и макроскопски препарати, учебни тетрадки, обучителни табла и постери.

Форми на оценяване:

Текущо оценяване, решаване на тестове, провеждане на колоквиуми по раздели на общата и клинична патология.

Формиране на оценката:

Формира се средна текуща оценка за всеки семестър.

Аспекти при формиране на оценката:

Участие в дискусии, решаване на тестове, провеждане на колоквиуми.

Семестриален изпит:

Да /входящ тест, писмен и устен изпит/.

V семестър – изпит по Обща патология;

VII семестър – изпит по Клинична патология;

Държавен изпит:

Не

Водещ преподавател:

Хабилитиран преподавател от Катедра „Обща и клинична патология”

Катедра:

Катедра „Обща и клинична патология”

➤ АНОТАЦИЯ

Дисциплината „Обща и клинична патология ” дава възможност за придобиване на знания и умения за вътреклетъчни натрупвания на липиди, протеини и пигменти; адаптативни процеси; натрупване в междуклетъчния матрикс на фибриноид, хиалин, амилоид, калциеви соли и натриеви урати; некроза; смущения в кръвообращението; възпаление; патология на имунитета; тумори. Патология на сърдечно-съдовата система; патология на дихателната система; патология на кръвотворната система; патология на храносмилателната система. Патология на отделителната система; патология на половата система; патология на ендокринната система; патология на нервната система; патология на опорно-двигателния апарат; инфекциозни заболявания.

➤ ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

- ✓ Придобиване на задълбочени морфологични познания върху основните патологични процеси и по всички раздели на общата и клиничната патология.
- ✓ Усвояване в детайли теоретичните основи на възникването, растежа и развитието на туморите.
- ✓ Усвояване терминологията на преканцерозите, доброкачествените и злокачествените тумори.
- ✓ Усвояване принципите за вземане на биопсичен материал, попълването на учетните форми и изграждане на умения за обективно информироване на патолога за клиничната находка.
- ✓ Изграждане на висока медицинска култура.

➤ ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

След приключване на обучението студентите трябва да имат следните познания и умения:

- ✓ Изучаване на основните патологични процеси и структурните промени при отделните нозологични единици.
- ✓ Придобиване на задълбочени морфологични познания по всички раздели на общата и клинична патология, който да позволят трайно усвояване на клиничните дисциплини и изграждане на висока медицинска култура.

ОБЩА ПАТОЛОГИЯ - III курс, V семестър

➤ ЛЕКЦИИ – ТЕЗИСИ

ЛЕКЦИЯ № 1 – 2 часа

ВЪВЕДЕНИЕ В ПАТОЛОГИЯТА. ПАТОЛОГИЯ НА КЛЕТКАТА.

1. Предмет, задачи и методи на патологията.
2. Здраве, болест и смърт.
3. Основни представи за дегенеративните и адаптивни процеси в патологията.
4. Обратими клетъчни увреждания (клетъчен оток, свръхнормно натрупване на протеини и въглехидрати).

ЛЕКЦИЯ № 2 – 2 часа

НАРУШЕНИЯ НА ЛИПИДНАТА ОБМЯНА. ТЕЗАУРИЗМОЗИ.

1. Свръхнормно натрупване на липиди / мастна дегенерация / в клетката. Видове липиди. Хистохимично доказване на липидите. Свръхнормно натрупване на липиди в паренхимни клетки. Механизми. Натрупване на липиди в черен дроб, миокард и бъбреци.
2. Свръхнормно натрупване на липиди в мезенхимни клетки / мезенхимни липидози/. Общо затлъстяване. Местно затлъстяване / липоматоза/. Липидна фагоцитоза. Натрупване на холестерол и холестеролови естери.
3. Кумулативни заболявания. Тезауризмози.

ЛЕКЦИЯ № 3 – 2 часа

НАРУШЕНИЯ В ОБМЯНАТА НА ПИГМЕНТИТЕ.

1. Класификация. Натрупване на екзогенни пигменти. Ендогенни пигменти. Производни на хемоглобина пигменти. Желязо-съдържащи хемоглиногенни пигменти. Хемосидерози. Хемохроматози.
2. Несъдържащи желязо хемоглиногенни пигменти. Билирубин. Жълтеници. Видове.
3. Нарушения в обмяната и натрупвания на протеиногенни / тирозин-триптофанови / пигменти. Меланин. Местни и общи нарушения в синтезата на меланина. Липидогенни пигменти.

ЛЕКЦИЯ № 4 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА СЪЕДИНИТЕЛНАТА ТЪКАН.

1. Нарушения в количеството на колагена и еластина.
2. Натрупване на неорганични вещества.

3. Отлагане на фибриноид.
4. Хиалиноза.
5. Амилоидози.

ЛЕКЦИЯ № 5 – 2 часа

КЛЕТЪЧНА СМЪРТ. КОМПЕНСАТОРНО-ПРИСПОСОБИТЕЛНИ ПРОЦЕСИ

1. Апоптоза и некроза.
2. Атрофия, хипертрофия и хиперплазия, метаплазия, дисплазия.

ЛЕКЦИЯ № 6 – 2 часа

НАРУШЕНИЯ В КРЪВООБРАЩЕНИЕТО.

1. Артериална хиперемия.
2. Венозно пълнокръвие.
3. Кръвотечения и кръвоизливи.
4. Плазморагия.

ЛЕКЦИЯ № 7 – 2 часа

НАРУШЕНИЯ В КРЪВООБРАЩЕНИЕТО.

1. Реологични нарушения.
2. Тромбоза.
3. Дисеминирана интраваскуларна коагулопатия (ДИК синдром).

ЛЕКЦИЯ № 8 – 2 часа

НАРУШЕНИЯ В КРЪВООБРАЩЕНИЕТО.

1. Емболии.
2. Шок.
3. Нарушения на лимфообръщението.
4. Промени в количеството на тъканната течност.

ЛЕКЦИЯ № 9 – 2 часа

ВЪЗПАЛЕНИЕ.

1. Определение.
2. Етиология.
3. Фази.
4. Патогенеза и морфогенеза на възпалението.
5. Ексудативно възпаление.

ЛЕКЦИЯ № 10 – 2 часа

ПРОДУКТИВНО ВЪЗПАЛЕНИЕ.

1. Морфологична характеристика на дифузното интерстициално и грануломатозно продуктивно възпаление.

ЛЕКЦИЯ № 11 – 2 часа

РЕГЕНЕРАЦИЯ. ПАТОЛОГИЯ НА ИМУНИТЕТА.

ЛЕКЦИЯ № 12 – 2 часа

ТУМОРИ.

1. Определение и същност на туморния растеж.
2. Канцерогенеза.
3. Биологични прояви на доброкачествените и злокачествените тумори.
4. Терминология.

ЛЕКЦИЯ № 13 – 2 часа

ТУМОРИ.

1. Клетъчна биология.
2. Морфологична характеристика.
3. Методи за диагностика.
4. Тумори от епителен произход.

ЛЕКЦИЯ № 14 – 2 часа

ТУМОРИ.

1. Тумори от мезенхимен произход.

ЛЕКЦИЯ № 15 – 2 часа

ТУМОРИ.

1. Пигментни тумори.
2. Тератоми.

➤ У П Р А Ж Н Е Н И Я – Т Е З И С И

УПРАЖНЕНИЕ № 1 - 2 часа: Предмет, задачи и методи на патологията.

Биопсичен метод: индикации, видове (интраоперативна хистологична консултация (гефрир), инцизионна, ексцизионна, пункционна, оперативна, щанцова (punch) биопсия; цитонамазки) – технология на извършване, изпращане, фиксация и хистологична обработка. Възможности и ограничения.

УПРАЖНЕНИЕ № 2 - 2 часа: Преговор на препарати от нормалната хистология: мозък, черен дроб, бял дроб, слезка, лимфен възел, бъбрек, миокард, кожа и дебело черво.

УПРАЖНЕНИЕ № 3 - 2 часа: Остри обратими клетъчни увреждания: клетъчен оток, свръхнормно натрупване на въглехидрати и протеини.

I. Хистологични препарати: Балонна дегенерация на хепатоцити (Hepatitis viralis). Белтъчно натрупване в епитела на бъбречните каналчета - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: Glomerulosclerosis diabetica.

УПРАЖНЕНИЕ №4 - 2 часа: Свръхнормно натрупване на липиди. Натрупване на екзогенни пигменти.

I. Хистологични препарати: Steatosis hepatis - мастно натрупване в хепатоцитите - Н-Е. Steatosis hepatis - СУДАН III. Anthracosis pulmonis.

II. Макроскопски препарати: Мастна дегенерация на черен дроб. „Тигрово” сърце. Липоматоза на сърцето. Липоматоза на панкреас. Антракоза на белия дроб. Татуировки.

УПРАЖНЕНИЕ №5 - 2 часа: Вътреклетъчни натрупвания. Натрупване на ендogenous пигменти.

I. Хистологични препарати: Haemosiderosis pulmonis (induratio fusca pulmonis) - Н-Е. Haemosiderosis Pulmonis – PERLS. Icterus hepatis - Н-Е. Icterus renis - Н-Е. Naevus pigmentosus - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: Черен дроб при анемия на Кулей. Холангиохепатит – иктер. Панкреас – хемосидероза. Панкреас + щитовидна жлеза + черен дроб - метастази от меланом.

УПРАЖНЕНИЕ №6 - 2 часа: Увреждания на междуклетъчния матрикс. Натрупване на фибриноид и хиалин.

I. Хистологични препарати: Клапно платно при ревматизъм - Н-Е, Толуидиново синьо. Corpus albicans ovarii - Н-Е. Hyalinosis arteriolarum renis (Nephrosclerosis arteriolosclerotica) - Н-Е. Hypertonia arterialis benigna (cerebrum) - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: Ревматизмален сърдечен порок: митрална стеноза. Nephrosclerosis arteriolosclerotica. Глазурна слезка. Точковидни кръвоизливи в мозъка.

УПРАЖНЕНИЕ №7 - 2 часа: Увреждане на междуклетъчния матрикс. Натрупване на амилоид, калциеви соли и натриеви урати.

I. Хистологични препарати: Amyloidosis renis - KONGO ROT. Amyloidosis lienis - сагова - Н-Е. Amyloidosis hepatis - Н-Е. Calcificatio aortae - Н-Е. Tophi urici - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: Амилоидоза на: слезка - сагова и шункова; бъбрек - голям бял бъбрек. Амилоидно сбръчкан бъбрек. Атеросклероза на аорта с калцификати. Пикочо-киселинен инфаркт на бъбрека.

УПРАЖНЕНИЕ №8- 2 часа: Клетъчна смърт: апоптоза и некроза

I. Хистологични препарати: Necrosis lienis (infarctus anaemicus lienis) - Н-Е. Necrosis cerebri (infarctus anaemicus cerebri) - Н-Е. Steatonecrosis pancreatitis (pancreatitis acuta necroticans) - Н-Е. Necrosis caseosa lymphonodi (ТВС lymphonodi) - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: Анемичен инфаркт на слезката. Анемичен инфаркт на бъбрека. Анемичен инфаркт на мозъка. Мозъчна псевдокиста. Лимфен възел при туберкулоза. Гангрена на палеца на крака. Остър некротичен панкреатит.

УПРАЖНЕНИЕ №9 - 2 часа: Компенсаторно-приспособителни процеси: атрофия, хипертрофия, хиперплазия, метаплазия, дисплазия.

I. Хистологични препарати: Hypertrophia myocardii - Н-Е. Hyperplasia mucosae uteri glandularis cystica - Н-Е. Hyperplasia glandulae prostatae - Н-Е. Atrophia fusca hepatis - Н-Е. Atrophia fusca myocardii - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: Език при акромегалия. Дилатация на лявата сърдечна камера при хр. миокардит. Хипертонично сърце. Хипертрофия на простатата с камъни в пикочния мехур. Атрофия на миокарда. Вътрешна хидроцефалия.

УПРАЖНЕНИЕ №10 - 2 часа: Преговор на макро- и микроскопски препарати: дегенеративни процеси, клетъчна смърт, компенсаторно-приспособителни процеси.

УПРАЖНЕНИЕ №11- 2 часа: ТЕСТ И МИКРОСКОПСКИ СЕМИНАР № 1

Остри и хронични обратими клетъчни увреждания.

Абнормни натрупвания в междуклетъчния матрикс. Натрупване на фибриноид и хиалин. Клетъчна смърт. Компенсаторно-приспособителни процеси.

УПРАЖНЕНИЕ №12 - 2 часа: Нарушения в кръвообращението: хиперемия, оток, кръвоизливи.

I. Хистологични препарати: Cyanosis hepatis - Н-Е. Hepar muschatum - Н-Е. Haemorrhagiae punctatae cerebri - Н-Е. Oedema cutis - Н-Е. Oedema pulmonis - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: Мускатов черен дроб. Кардиачна фиброза на черния. Кръвоизлив в бялото мозъчно вещество. 4. Кафява индурация на бял дроб.

УПРАЖНЕНИЕ №13- 2 часа: Нарушения в кръвообращението: исхемия, тромбоза, емболия, инфаркт.

I. Хистологични препарати: Thrombus mixtus - Н-Е. Infarctus anaemicus renis - Н-Е. Infarctus haemorrhagicus pulmonis - Н-Е. Embolia adiposa pulmonis - Sudan III.

II. Макроскопски препарати: Пресен миокарден инфаркт. Анемичен инфаркт на бъбрека. Инфаркт на слезката. Ишемичен инфаркт на мозъка. Аорта с obturirash tromb. Кръгъл тромб в лявото предсърдие. Белодробна тромбоемболия. Хеморагичен инфаркт на белия дроб. Мезентериална тромбоза.

УПРАЖНЕНИЕ №14 - 2 часа: Колоквиум: Клетъчни увреждания и нарушения в кръвообращението (тест и писмен отговор).

УПРАЖНЕНИЕ №15 - 2 часа: Възпаление: Основни морфологични промени. Медиатори на възпалението. Класификация. Форми на ексудативното възпаление.

I. Хистологични препарати: Pericarditis fibrinosa - Н-Е. Leptomeningitis purulenta - Н-Е. Appendicitis phlegmonosa - Н-Е. Myocarditis acuta abscedens - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: Фибринозен перикардит. „Бронирано” сърце. Гноен лептоменингит. Флегмонозен апендицит.

УПРАЖНЕНИЕ №16 - 2 часа: Продуктивно възпаление.

I. Хистологични препарати: Granulatio - Н-Е. Polypus nasalis - Н-Е. Гранулом тип „чуждо тяло” - Н-Е. Echinococcus hepatis - Н-Е. Epulis gigantocellularis - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: Ехинокок на слезката. Ехинокок на черния дроб. Трихинелоза на езика. Назален полип.

УПРАЖНЕНИЕ №17- 2 часа: Грануломатозно възпаление.

I. Хистологични препарати: Necrosis caseosa lymphonodi (Lymphadenitis tuberculosa caseosa). Mesaortitis luetica - Н-Е. Gumi luetici – Н-Е. Actinomycosis - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: Фиброкавернозна туберкулоза на белия дроб. Милиарна туберкулоза на белия дроб. Туберкулозен лептоменингит. Лимфен възел при туберкулоза. Туберкулоза на бъбрека. Луетична аневризма на аортата.

УПРАЖНЕНИЕ №18- 2 часа: Регенерация. Патология на имунитета.

I. Хистологични препарати: Regeneratio medulae osseae - H-E. Granulatio - H-E. Cicatrices myocardii - H-E; Van Gieson. Thyreoiditis lymphomatosa (Hashimoto). Ревматоиден артрит. Polyarterritis nodosa - Толуидиново синьо.

II. Макроскопски препарати: Регенерация на костен мозък. Сърце с постинфарктен цикатрикс, хронична аневризма и пристенен тромб. Лимфоматозна струма (Хашимото). Ревматоиден артрит.

УПРАЖНЕНИЕ №19 - 2 часа: Преговор на макро - и микроскопски препарати: нарушение в кръвообращението и възпалителните процеси и патология на имунитета

УПРАЖНЕНИЕ №20 - 2 часа:

ТЕСТ № 2: ВЪЗПАЛЕНИЕ И ПАТОЛОГИЯ НА ИМУНИТЕТА.

МИКРОСКОПСКИ СЕМИНАР № 2: ВЪЗПАЛЕНИЕ, ПАТОЛОГИЯ НА ИМУНИТЕТА И НАРУШЕНИЯ В КРЪВООБРАЩЕНИЕТО.

УПРАЖНЕНИЕ №21 - 2 часа: Секционна упражнение.

УПРАЖНЕНИЕ №22 - 2 часа: Тумори. Доброкачествени и злокачествени тумори на покривния епител.

I. Хистологични препарати: Papiloma cavi oris. Carcinoma basocellulare. Carcinoma planocellulare keratodes. Carcinoma urotelialis vesicae urinariae.

II. Макроскопски препарати: Базоцелуларен карцином. Белодробен карцином. Рак на пикочния мехур. Карцином на млечната жлеза. Рак на шийката на матката.

УПРАЖНЕНИЕ №23 - 2 часа: Доброкачествени и злокачествени тумори от жлезистия епител.

I. Хистологични препарати: Adenoma pleomorpha (tumor „mixtus”) glandulae parotis. Adenocarcinoma ventriculi. Adenocarcinoma gelatiosum.

II. Макроскопски препарати: Фиброаденом на млечната жлеза. Рак на гърдата. Рак на стомаха: паницовидна, нодуларна и скирозна форма. Рак на дебелото черво. Рак на ендометриума.

УПРАЖНЕНИЕ №24 - 2 часа: Тумори. Доброкачествени и злокачествени мезенхимни тумори.

I. Хистологични препарати: Lipoma - H-E. Haemangioma cavernosum hepatis - H-E. Haemangioma capillariae simplex - H-E. Leiomyoma uteri - H-E, Van Gieson. Leiomyosarcoma - H-E.

II. Макроскопски препарати: 1. Липом. 2. Хиберном. 3. Кавернозен хемангиом на черния дроб. 4. Аденом на надбъбрека. 5. Лейомиом на матката.

УПРАЖНЕНИЕ №25 - 2 часа: Пигментни тумори. Тератоми.

I. Хистологични препарати: Naevus pigmentosus. Melanoma malignum. Teratoma adultum

II. Макроскопски препарати: Малигнен меланом – кожа. Метастази от малигнен меланом в черния дроб, мозъка и др. Зрял тератом (дермоидна киста) на яйчника.

УПРАЖНЕНИЕ №26 - 2 часа:

Преговор на макро - и микроскопски препарати - ТУМОРИ

УПРАЖНЕНИЕ №27 - 2 часа:

ТЕСТ № 3: ТУМОРИ

МИКРОСКОПСКИ СЕМИНАР № 3: ТУМОРИ

УПРАЖНЕНИЕ №28 - 2 часа:

***КЛИНИКО МОРФОЛОГИЧНО НАБЛЮДЕНИЕ.
ПРИНЦИПИ НА ИЗГРАЖДАНЕ НА ПАТОЛОГОАНАТОМИЧНАТА
ДИАГНОЗА.***

УПРАЖНЕНИЕ №29 - 2 часа: Секционна упражнение.

УПРАЖНЕНИЕ №30 - 2 часа: Секционна упражнение.

КЛИНИЧНА ПАТОЛОГИЯ - III курс, VI семестър

➤ ЛЕКЦИИ – ТЕЗИСИ

ЛЕКЦИЯ № 1 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА СЪРДЕЧНО-СЪДОВАТА СИСТЕМА.

1. Атеросклероза.

ЛЕКЦИЯ № 2 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА СЪРДЕЧНО-СЪДОВАТА СИСТЕМА.

1. Артериална хипертония.
2. Ишемична болест на сърцето.
3. Хронично белодробно сърце.

ЛЕКЦИЯ № 3 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА СЪРДЕЧНО-СЪДОВАТА СИСТЕМА

1. Ревматизъм.
2. Инфекциозни и неинфекциозни ендокардити.

ЛЕКЦИЯ № 4 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА СЪРДЕЧНО-СЪДОВАТА СИСТЕМА

1. Миокардити.
2. Кардиомиопатии.
3. Перикардити.
4. Вродени сърдечни пороци.

ЛЕКЦИЯ № 5 – 2 часа

СИСТЕМНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ НА СЪЕДИНИТЕЛНАТА ТЪКАН

1. Системен лупус еритематодес.
2. Ревматоиден артрит.
3. Системни васкулити.

ЛЕКЦИЯ № 6 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ДИХАТЕЛНАТА СИСТЕМА

1. Заболявания на носа, околоносните кухини, назофаринкса и ларинкса.
2. Бронхити.
3. Бронхиектазии.

ЛЕКЦИЯ № 7 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ДИХАТЕЛНАТА СИСТЕМА

1. Пневмонии.
2. Абсцес и гангрена на белия дроб.
3. Алергични заболявания на белия дроб.

ЛЕКЦИЯ № 8 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА КРЪВОТВОРНАТА СИСТЕМА

1. Анемии.
2. Еритремия.
3. Тромбоцитопении.
4. Агранулоцитоза.
5. Остри и хронични левкози.

ЛЕКЦИЯ № 9 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА КРЪВОТВОРНАТА СИСТЕМА

1. Миеломна болест.
2. Малигнени лимфоми.

ЛЕКЦИЯ № 10 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ХРАНОСМИЛАТЕЛНАТА СИСТЕМА

1. Патология на устната кухина и на хранопровода.

ЛЕКЦИЯ № 11 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ХРАНОСМИЛАТЕЛНАТА СИСТЕМА

1. Патология на стомаха и дванадесетопръстника.

ЛЕКЦИЯ № 12 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ХРАНОСМИЛАТЕЛНАТА СИСТЕМА

1. Ентерити и ентероколити.
2. Апендицит.
3. Мезентериална тромбоза.
4. Тумори на дебелия черва.
5. Чревна непроходимост.

ЛЕКЦИЯ № 13 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ЧЕРНИЯ ДРОБ.

1. Хепатити

ЛЕКЦИЯ № 14 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ЧЕРНИЯ ДРОБ

1. Чернодробни цирози.
2. Рак на черния дроб.

ЛЕКЦИЯ № 15 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ЖЪЛЧНИТЕ ПЪТИЩА И ПАНКРЕАСА.

➤ У П Р А Ж Н Е Н И Я – Т Е З И С И

УПРАЖНЕНИЕ №1- 2 часа: КЛИНИКО-МОРФОЛОГИЧНО НАБЛЮДЕНИЕ.

УПРАЖНЕНИЕ №2 - 2 часа: Патология на сърдечно-съдовата система: атеросклероза, хипертонична болест.

I. Хистологични препарати: Atherosclerosis aortae - H-E, Sudan III. Hypertonia arterialis benigna cerebrum. Nephrosclerosis arteriosclerotica. Haemorrhagiae punctatae cerebri.

II. Макроскопски препарати: 1. Артериосклеротична нефросклероза. 2. Кор хипертоникум. 3. Артериосклеротична нефросклероза. 4. Обтуриращ тромб в абдоминалната аорта. 5. Точковидни кръвоизливи в бяло мозъчно вещество. 6. Хематом в голяма мозъчна хемисфера. 7. Бяло мозъчно размекчение. 8. Псевдокиста на мозъка.

УПРАЖНЕНИЕ №3 - 2 часа: Патология на сърдечно-съдовата система. Инфаркт на миокарда. Миокардиофиброза. Кардиомиопатии.

I. Хистологични препарати: Hypertrophia myocardii. Infarctus myocardii recens. Cicatrices myocardii - H-E, Van Gieson. Infarctus anaemicus cerebri.

II. Макроскопски препарати: 1. Пресен миокарден инфаркт. 2. Хипертрофия на лява сърдечна камера. 3. Хипертрофия и дилатация на лява сърдечна камера. 4. Бяло мозъчно размекчение. 5. Аорто-коронарен бай-пас.

УПРАЖНЕНИЕ №4 - 2 часа: Патология на сърдечно-съдовата система. Ендокардити. Миокардити. Перикардити. Системни заболявания на съединителната тъкан.

I. Хистологични препарати: 1. Endocarditis fibrosa (във фаза на колагенизация). 2. Myocarditis rheumatica. 3. Pericarditis fibrinosa. 4. Polyarteriitis nodosa - Н-Е, Т.Б.

II. Макроскопски препарати: 1. Фибринозен перикардит. 2. Ревматизмален фиброзен ендокардит на митралната клапа. 3. Стеноза и инсуфициенция на митралната клапа и кръгъл тромб в лявото предсърдие. 4. Улцеро-полипозен ендокардит. 5. Бъбрек – полиартериитис нодоза.

УПРАЖНЕНИЕ №5 - 2 часа: ПРЕГОВОР И ПРАКТИЧЕН ТЕСТ №1: ПАТОЛОГИЯ НА СЪРДЕЧНО-СЪДОВАТА СИСТЕМА.

УПРАЖНЕНИЕ №6 - 2 часа: КОЛОКВИУМ №1: „ПАТОЛОГИЯ НА СЪРДЕЧНО-СЪДОВАТА СИСТЕМА”.

УПРАЖНЕНИЕ №7 - 2 часа: Заболявания на дихателната система. Бронхите. Емфизем. Плеврити. Бронхиална астма.

I. Хистологични препарати: Bronchitis acuta. Bronchitis chronica. Emphysema pulmonis.

II. Макроскопски препарати: 1. Хроничен бронхит. 2. Белодробен емфизем. 3. Плеврална шварта.

УПРАЖНЕНИЕ №8 - 2 часа: Заболявания на дихателната система. Пневмонии.

I. Хистологични препарати: Bronchopneumonia acuta abscedens. Bronchopneumonia acuta mycotica. Pneumonia crouposa. Pneumonia interstitialis.

II. Макроскопски препарати: 1. Абсцедираща пневмония. 2. Крупозна пневмония в стадий на сива хепатизация.

УПРАЖНЕНИЕ №9 - 2 часа: Заболявания на дихателната система. Пневмокониози. Неоплазми.

I. Хистологични препарати: Silicosis pulmonis (възловиден вариант). Carcinoma planocellulare pulmonis. Carcinoma pulmonis (недиференциран, дребноклетъчен вариант). Бронхиолоалвеоларен карцином.

II. Макроскопски препарати: 1. Антракоза на бял дроб. 2. Силикоза на бял дроб. 3. Белодробен карцином.

УПРАЖНЕНИЕ №10 - 2 часа: ПРЕГОВОР.

ТЕСТ И ПРАКТИЧЕН ТЕСТ №2 : ПАТОЛОГИЯ НА ДИХАТЕЛНАТА СИСТЕМА

УПРАЖНЕНИЕ №11 - 2 часа: Заболявания на кръвотворната система. Анемии. Левкози. Заболявания на лимфните възли. Лимфоми.

I. Хистологични препарати: 1. Регенерация на костен мозък - Н-Е. 2. Lympholeucosis chronica hepatis - Н-Е. 3. Myeloleucosis chronica hepatis - Н-Е. 4. Morbus Hodgkin (lymphogranulomatosis maligna) - Н-Е. 5. Lymphoma malignum typus non Hodgkin - Н-Е. 6. Plasmocytoma - Н-Е

II. Макроскопски препарати: Порфирна слезка. Хронична лимфолевкоза черен дроб. Хронична лимфолевкоза - лимфни възли. Слезка при хронична миелолевкоза.

УПРАЖНЕНИЕ №12 - 2 часа: Заболявания на устната кухина.

I. Хистологични препарати: 1. Leucoplakia - Н-Е. 2. Epulis gigantocellularis - Н-Е. 3. Adamantinoma - Н-Е. 4. Adenoma pleomorphae gl. parotis - Н-Е. 5. Tonsillitis chronica - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: Плеоморфен аденом на слюнчената жлеза - тумор - микстус.

УПРАЖНЕНИЕ №13 - 2 часа: Заболявания на стомашно-чревния тракт: стомах, тънки и дебели черва.

Язва на стомаха и на дванадесетопръстника. Усложнения. Доброкачествени и злокачествени тумори на стомаха. Хроничен улцеро-хеморагичен колит (ХУХК). Тумори на червата.

I. Хистологични препарати: 1. Gastritis chr. atrophicans - Н-Е. 2. Ulcus chronicum ventriculi exacerbatum - Н. Е. 3. Adenocarcinoma ventriculi - Н-Е. 4. Ulcus acutum duodeni - Н-Е. 5. Appendicitis phlegmonosa - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: 1. Хипертрофичен гастрит. 2. Остри язви на стомаха. 3. Хронична стомашна язва с перфорация. 4. Хронична язва на стомаха и дуоденума 5. Са на стомаха - полипозен, паницовиден, скирозен. 6. Флегмонозен апендицит. 7. Дивертикул на хранопровода.

УПРАЖНЕНИЕ №14 - 2 часа: Заболявания на черен дроб, жлъчен мехур и панкреас.

Остра токсична дистрофия на черния дроб. Остри и хронични хепатити. Чернодробни цирози. Болести на жлъчния мехур и жлъчните пътища. Остър панкреатит и рак на панкреаса.

I. Хистологични препарати: 1. Necrosis massiva acuta hepatis - Н-Е. 2. Cirrhosis hepatis micronodularis - Н-Е. 3. Cholecystitis chr. - Н-Е. 4. Steatonecrosis pancreatis (pancreatitis ac. necroticans) - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: 1. Микронодуларна цироза на ч.дроб 2. Холелитиаза. 3. Гангренозен холецистит. 4. Остра некроза на панкреаса.

УПРАЖНЕНИЕ №15 - 2 часа: ПРЕГОВОР

ТЕСТ И ПРАКТИЧЕН ТЕСТ №3 :

ПАТОЛОГИЯ НА КРЪВОТВОРНАТА СИСТЕМА

ПАТОЛОГИЯ НА ХРАНОСМИЛАТЕЛНАТА СИСТЕМА”.

КЛИНИЧНА ПАТОЛОГИЯ - III курс, VII семестър

➤ ЛЕКЦИИ – ТЕЗИСИ

ЛЕКЦИЯ № 1 – 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ОТДЕЛИТЕЛНАТА СИСТЕМА

1. Анатомо-физиологични данни за отделителната система.
2. Първични гломерулопатии.

ЛЕКЦИЯ № 2 - 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ОТДЕЛИТЕЛНАТА СИСТЕМА

1. Тубуло-интестициални заболявания.

ЛЕКЦИЯ № 3 - 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ОТДЕЛИТЕЛНАТА СИСТЕМА

1. Остра и хронична бъбречна недостатъчност.
2. Нефросклерози.
3. Нефролитиази.
4. Патология на пикочния мехур.

ЛЕКЦИЯ № 4 - 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ЖЕНСКАТА ПОЛОВА СИСТЕМА

1. Заболявания на влагалището.
2. Заболявания на маточната шийка.
3. Заболявания на маточното тяло.

ЛЕКЦИЯ № 5 - 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ЖЕНСКАТА ПОЛОВА СИСТЕМА

1. Тумори на яйчниците.
2. Патология на бременността.
3. Заболявания на гърдата.

ЛЕКЦИЯ № 6 - 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА МЪЖКАТА ПОЛОВА СИСТЕМА

1. Хиперплазия на простатата.
2. Тумори на тестиса.

ЛЕКЦИЯ № 7 - 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ЕНДОКРИННАТА СИСТЕМА

1. Заболявания на хипофизата.
2. Заболявания на надбъбреците.

ЛЕКЦИЯ № 8 - 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА ЕНДОКРИННАТА СИСТЕМА

1. Заболявания на щитовидната жлеза.
2. Заболявания на ендокринния панкреас.

ЛЕКЦИЯ № 9 - 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА НЕРВНАТА СИСТЕМА

1. Възпалителни заболявания на нервната система.

ЛЕКЦИЯ №10 - 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА НЕРВНАТА СИСТЕМА

1. Тумори от невроепителната тъкан.

ЛЕКЦИЯ №11 - 2 часа

ПАТОЛОГИЯ НА НЕРВНАТА СИСТЕМА

1. Тумори на нервните обвивки, на менингите и родствениите им тъкани.

ПАТОЛОГИЯ НА ОПОРНО-ДВИГАТЕЛНИЯ АПАРАТ.

1. Остеопороза.
2. Остеомалация.
3. Метаболитни и възпалителни заболявания на костите.
4. Артрити.
5. Артрози.

ЛЕКЦИЯ №12 - 2 часа

ИНФЕКЦИОЗНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ.

1. Сепсис.
2. СПИН.

ЛЕКЦИЯ №13 - 2 часа

ИНФЕКЦИОЗНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

Туберкулоза

ЛЕКЦИЯ №14 - 2 часа

ИНФЕКЦИОЗНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

Луес

ЛЕКЦИЯ №15 - 2 часа

**ПРИНЦИПИ НА ИЗГРАЖДАНЕ И СЪПОСТАВКА НА
КЛИНИЧНАТА И ПАТОЛОГОАНАТОМИЧНАТА ДИАГНОЗА**

➤ У П Р А Ж Н Е Н И Я – Т Е З И С И

УПРАЖНЕНИЕ №1 - 2 часа: КЛИНИКО-МОРФОЛОГИЧНО НАБЛЮДЕНИЕ

УПРАЖНЕНИЕ №2 - 2 часа: Гломерулонефрити.

Определение, етиология и патогенеза. Класификация. Морфологични промени при основните типове гломерулонефрити.

I. Хистологични препарати: 1. Glomerulonephritis diffusa semilunaris (subacuta). 2. Glomerulonephritis mesangiocapillaris. 3. Nephrosclerosis glomerulonephritica.

II. Макроскопски препарати: Остър гломерулонефрит. Подостър гломерулонефрит. Нефросклерозис гломерулонефритика. Липоидна нефроза.

УПРАЖНЕНИЕ №4 - 2 часа: Пиелонефрити. Нефросклерози. Тумори на бъбреците и на пикочния мехур.

I. Хистологични препарати: Pyelonephritis acuta abscedens. Pyelonephritis chronica. Carcinoma renis. Преходноклетъчен карцином на пикочния мехур.

II. Макроскопски препарати: 1. Артерио и артериолосклеротична нефросклероза. 2. Диабетна гломерулосклероза. 3. Амилоидна нефроза и голям бял бъбрек. 4. Калкулозен пиелонефрит с пионефроза. 5. Карцином на бъбрека. 6. Тумор на Вилмс. 7. Поликистозни бъбреци. 8. Двустранна хидронефроза.

УПРАЖНЕНИЕ №4 - 2 часа:

ПРЕГОВОР И ПРАКТИЧЕН ТЕСТ № 4:

ПАТОЛОГИЯ НА ОТДЕЛИТЕЛНАТА СИСТЕМА

УПРАЖНЕНИЕ №5 -2 часа: Патология на бременността. Заболявания на женската полова система.

1. Доброкачествени и злокачествени тумори на маточната шийка и маточното тяло. 2. Аборт, жлезистата хиперплазия на ендометриума.

I. Хистологични препарати: Abortus - Н-Е. Mola hydatidosa - Н-Е. Chorionepithelioma (choriocarcinoma). CA planocellularae coli uteri - Н-Е. Adenocarcinoma corporis uteri - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: 1. Матка с плод. 2. Аборт. 3. Извънматочна бременност. 4. Мола хидатидоза. 5. Хорио Са. 6. Матка-полип. 7. Матка с миома. 8. Полип на цервикалния канал. 9. Са на ендометриума. 10. Са на коли утери.

УПРАЖНЕНИЕ №6 - 2 часа: Тумори на яйчника. Заболявания на млечната жлеза.

I. Хистологични препарати: 1. Cystadenoma papilliferum ovarii - Н-Е. 2. Cystadenocarcinoma mucinosum ovarii. 3. Displasia gl. mammae - Н-Е. 4. Fibroadenoma gl. mammae - Н-Е. 5. CA ductale gl. mammae (инвазивен) - Н-Е. 6. Carcinoma scirrhosum gl. mammae - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: Са на млечната жлеза. Фиброадемом на млечната жлеза. Кистадемом на яйчника. Крюкенбергови метастази в яйчниците.

УПРАЖНЕНИЕ №7 - 2 часа: Заболявания на мъжката полова система.

Хиперплазия на простатата. Тумори на тестиса.

I. Хистологични препарати: Hyperplasia gl. prostatae. Adenocarcinoma prostatae. Seminoma testis. Teratoma.

II. Макроскопски препарати: Хипертрофия на простатата. Са на простатата. Семином на тестиса. Зрял тератом – (яйчник).

УПРАЖНЕНИЕ №8 - 2 часа:

ПРЕГОВОР И ПРАКТИЧЕН ТЕСТ № 5:

**ПАТОЛОГИЯ НА ЖЕНСКАТА ПОЛОВА СИСТЕМА
ПАТОЛОГИЯ НА МЪЖКАТА ПОЛОВА СИСТЕМА**

УПРАЖНЕНИЕ №9 - 2 часа: КОЛОКВИУМ № 2:

ОТДЕЛИТЕЛНА И ПОЛОВА СИСТЕМА

УПРАЖНЕНИЕ №10 - 2 часа: Заболявания на ендокринната система: хипофиза, щитовидна жлеза, ендокринен панкреас.

I. Хистологични препарати: Struma colloides - Н-Е. Struma basedowiana (Struma toxica). Thyreoiditis chronica (struma lymphomatosa - Hashimoto) - Н-Е. Glomerulosclerosis diabetica - Н-Е. Adenoma gl. hypophyseae (еозинофилен).

II. Макроскопски препарати: Нодозна колоидна струма. Базедова струма. Акромегалия - език. Аденом на хипофизата. Диабетна гломерулосклероза. Аденом на надбъбрека.

УПРАЖНЕНИЕ №11 - 2 часа: Възпалителни заболявания на нервната система.

I. Хистологични препарати: Leptomeningitis purulenta - Н-Е. Polioencephalitis acuta - Н-Е. Poliomyelitis anterior acuta - Н-Е. Leptomeningitis tuberculosa - Н-Е.

II. Макроскопски препарати: Гноен лептоменингит. Т.Б.К. - лептоменингит. Вътрешна хидроцефалия.

УПРАЖНЕНИЕ №12 - 2 часа: Тумори на централната нервна система, обвивки на периферни нерви и родствени тъкани.

I. Хистологични препарати: Astrocytoma. Glioblastoma multiforme. Schwannoma (neurinoma). Meningioma.

II. Макроскопски препарати: 1. Глиом на главния мозък. 2. Мултиформен глиобластом. 3. Неврином на n. statoacusticus. 4. Менингиом.

УПРАЖНЕНИЕ №13 - 2 часа: Инфекциозни заболявания. Туберкулоза. Луес. Сепсис.

I. Хистологични препарати: Tuberculosis miliaris pulmonis. Tuberculosis (caseosa) lymphonodi. Gummi luetici. Cytomegalovirus nephritis.

II. Макроскопски препарати: 1. Туберкулоза на бъбрека. 2. Фиброкавернозна туберкулоза - бял дроб. 3. Ацинозна ТБК. 4. Лимфен възел-казеозна некроза. 5. Мезартитис луетика (аневризма).

УПРАЖНЕНИЕ №14 - 2 часа:

ПРЕГОВОР И ПРАКТИЧЕН ТЕСТ № 6:

**ПАТОЛОГИЯ НА ЕНДОКРИННАТА СИСТЕМА.
ПАТОЛОГИЯ НА НЕРВНАТА СИСТЕМА.
ИНФЕКЦИОЗНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ**

УПРАЖНЕНИЕ №15 - 2 часа: КЛИНИКО-МОРФОЛОГИЧНО НАБЛЮДЕНИЕ

➤ ЛИТЕРАТУРА

1. „Обща патология”. Том 1 под редакцията на проф. Григор Велев, издателство „Знание”ЕООД, 1999
2. „Клинична патология”. Том 2 под редакцията на проф. Григор Велев, издателство „Знание”ЕООД, 2002
3. „Атлас по хистопатология”, проф. Христо Миленков, д-р Иванка Пеева, 1995
4. „Ръководство за практически упражнения по патологична анатомия” под редакцията на доц. Александър Георгиев, издателство "Медицина и физкултура", 1993
5. Работна тетрадка с учебен компакт диск „Практически упражнения по обща патология под редакцията на доц. Бенямин Анави, Катедра по обща и клинична патология, МУ-Пловдив, 2012г.
6. Работна тетрадка с учебен компакт диск „Практически упражнения по клинична патология” под редакцията на доц. Бенямин Анави, Катедра по обща и клинична патология, МУ-Пловдив, 2013 г.
7. **Пълният комплект от тестови въпроси по дисциплината е на разположение в сайта: www.zdrave-bg.eu - категория „Помагала”**

➤ КОНСПЕКТ ЗА СЕМЕСТРИАЛЕН ИЗПИТ

КОНСПЕКТ ЗА ИЗПИТА ПО ОБЩА ПАТОЛОГИЯ

1. Предмет, задачи и методи на патологията.
2. Здраве и болест. Основни категории в патологията (етиология, патогенеза, морфогенеза, саногенеза, танатогенеза).
3. Смърт: клинична и биологична. Белези на биологичната смърт.
4. Клетъчни увреждания. Определение. Категории клетъчни увреждания. Причинни фактори. Патогенетични и морфогенетични механизми.
5. Клетъчни увреждания. Видове дегенерации по субстрат, локализация и разпространеност. Остри обратими клетъчни увреждания (клетъчен оток). Хидропична дегенерация.
6. Свръхнормно натрупване на вещества в клетката. Механизми. Свръхнормно натрупване на протеини (хиалинно-капкова дегенерация, телца на Mallory и телца на Russel) и на въглехидрати. Начини на доказване.
7. Нарушения на обмяната на липидите. Паренхиматозна и мезенхимна мастна дегенерация. Натрупване на холестерол и холестеролови естери. Способи на доказване. Общо затлъстяване. Липоматози. Кахексия.
8. Лизозомални болести на натрупването (тезауризмози) – обща характеристика. Липидози (болест на Gaucher, болест на Niemann-Pick, болест на Tay-Sacks, болест на Hand-Schuller-Christian) и гликоgenoзи.
9. Нарушения в обмяната на пигментите. Класификация. Натрупване на екзогенни пигменти.
10. Натрупвания на желязо-съдържащи хемоглобиногенни пигменти.
11. Натрупвания на хемоглобиногенни пигменти, които не съдържат желязо. Жълтеници.
12. Нарушения в обмяната и натрупвания на протеиногенни (тирозин-триптофанови) и липидогенни автохтонни пигменти.

13. Свръхнормно натрупване на субстанции в междуклетъчното вещество на съединителната тъкан. Мукоидно набъбване. Фибриноид. Хиалиноза - видове. Натрупвания на фибрилерно вещество в интерстиума: цикатрикс, фиброза (склероза) и цироза.
14. Амилоидози. Обща физико-химична характеристика. Класификация. Основни типове според състава им. Начини на доказване.
15. Видове амилоидози според причините и разпространеността на процеса. Органични прояви. Диагностика.
16. Нарушения в обмяната на калция и медта. Абнормно натрупване на соли на пикочната киселина.
17. Клетъчна смърт. Некробиоза. Некроза: дефиниция, видове (коагулационна и казеозна; коликвационна), ядрени и цитоплазмени морфологични изменения.
18. Клинико-анатомични форми на некроза (инфаркт, гангрена, декубитус, секвестър, мутиляция, стеатонекроза, олеогрануломи, фибринодна некроза, нома). Еволюция и изходи.
19. Апоптоза. Дефиниция, разлики между апоптоза и некроза. Роля на апоптозата в патологията.
20. Нарушения в кръвообръщението: общ преглед, местни и общи циркулаторни нарушения. Промени в количеството на кръвта. Артериална хиперемия.
21. Венозно пълнокръвие (конгестия). Остра и хронична левостранна сърдечна недостатъчност – морфологични изменения.
22. Венозно пълнокръвие. Остра и хронична десностранна сърдечна недостатъчност – морфологични изменения. Местно венозно пълнокръвие.
23. Ишемия: определение, видове, усложнения.
24. Кръвотечения и кръвоизливи. Плазморагия. Терминология, механизми, изходи.
25. Реологични нарушения: престаза, стаза, sludge-феномен.
26. Тромбоза. Определение и морфогенеза. Строеж на тромбите. Разлика между тромб и следсмъртен съсирек.
27. Тромбоза. Видове тромби, усложнения и еволюция. Дисеминирана интраваскуларна коагулопатия (ДИК синдром).
28. Емболия. Определение. Видове емболии според пътя на разпространението им: венозни и артериални, ортоградна, ретроградна и парадоксална емболия.
29. Белодробна тромбоемболия: причини, доказване, усложнения и изходи.
30. Видове емболии според субстрата им: въздушна, газова, мастна, амниална, бактериална, паразитарна, туморно-клетъчна. Съпоставка на емболия и метастаза.
31. Инфаркт. Определение. Видове. Морфологична характеристика на анемичния инфаркт.
32. Инфаркт. Определение. Видове. Морфогенеза на хеморагичните инфаркти. Хеморагично инфарциране.
33. Шок. Определение, патогенетични типове, морфологични изменения.
34. Нарушения на лимфообръщението: терминология, усложнения. Промени в количеството на тъканната течност. Отоци: определение, патогенетични видове. Белодробен и мозъчен оток. Дехидратация.
35. Възпаление. Определение. Терминология. Основни белези. Етиологични фактори от външната и вътрешната среда.
36. Възпаление. Фази на възпалителния процес. Патогенеза и морфогенеза на възпалението. Плазмени и клетъчни медиатори.
37. Морфогенеза на остро (ексудативно) възпаление. Хемодинамични и пермеабилитетни промени на микроциркулацията. Левкоцитна емиграция и фагоцитоза.
38. Клетъчни типове в огнището на остро и хронично възпаление.
39. Ексудативно възпаление. Морфология, усложнение и изходи.

40. Продуктивно възпаление: форми и морфологична характеристика на дифузното продуктивно възпаление.
41. Неспецифично и „специфично” грануломатозно продуктивно възпаление. Морфология на гранулом тип „чуждо тяло”, туберкул, гума, грануломи при лепра, саркоидоза, фелиноза, токсоплазмоза, риносклерома.
42. Патология на имунитета. Реакции на свръхчувствителност от анафилактоиден и цитотоксичен тип (първи и втори тип).
43. Патология на имунитета. Реакции на свръхчувствителност от имунокомплексен и забавен тип (трети и четвърти тип).
44. Патология на имунитета – видове. Автоимунни заболявания. Синдроми на вродена и придобита имунна недостатъчност.
45. Компенсаторни процеси: хипертрофия и хиперплазия, атрофия – определение, видове, морфологични характеристика.
46. Метаплазия – определение, видове, морфологична характеристика, усложнения.
47. Регенерация. Реституция и субституция. Фактори, влияещи на възстановителните процеси. Зарастване на рани. Регенерация на костна тъкан.
48. Тумори: определение, честота и разпространение. Биология на туморния растеж (необратимост, относителна автономност, въздействие върху организма).
49. Тумори: Терминология. Класификация. Строеж на туморите.
50. Етиология на туморите. Химична, физична, вирусна и генетична канцерогенеза. Роля на растежните фактори.
51. Морфогенеза на туморите. Моноцентрична и мултицентрична теория за възникването им. Пролиферираща и непролиферираща фракция на туморите. Биологична основа на инвазията на злокачествените тумори. Метастазиране.
52. Морфологична характеристика на туморите. Разлики между доброкачествените и злокачествените тумори. Тъканен и клетъчен атипизъм.
53. Преканцерози. Дисплазия. Carcinoma in situ.
54. Метастазиране на туморите.
55. Степен на диференциация и стадийност в развитието на туморите. TNM-система.
56. Строеж и форма на туморите – макроскопска и микроскопска характеристика. Роля на имунохистохимичните маркери в диагностиката на туморите.
57. Доброкачествени тумори от епителен произход.
58. Злокачествени тумори от епителен произход.
59. Доброкачествени тумори от мезенхимен произход.
60. Злокачествени тумори от мезенхимен произход.
61. Тумори на централната нервна система – обща характеристика, класификация, основни представители.
62. Тумори на клетките на нервните обвивки. Тумори на менингите.
63. Тумори и тумороподобни образувания на пигментната тъкан. Тератогенни тумори.

КОНСПЕКТ ЗА ИЗПИТА ПО КЛИНИЧНА ПАТОЛОГИЯ

1. Атеросклероза. Рискови фактори. Патогенеза и морфогенеза.
2. Атеросклероза. Стадии. Органни поражения.
3. Артериална хипертония: видове, етиология и патогенеза.
4. Морфогенеза на съдовите поражения при доброкачествена и злокачествена хипертония, органни поражения.
5. Белодробна хипертония – първична и вторична. Остро и хронично белодробно сърце.
6. Ишемична болест на сърцето. Морфогенеза, класификация, форми на стенокардия. ХИБС. Внезапна сърдечна смърт.

7. Инфаркт на миокарда. Рискови фактори. Видове. Еволюция и усложнения.
8. Системни заболявания на съединителната тъкан – обща характеристика. Ревматизъм: определение, етиология и патогенеза, основни прояви.
9. Ревматична болест на сърцето. Ревматичен ендокардит – морфологични стадии. Ревматичен миокардит и перикардит.
10. Ревматични клапни пороци: морфологична характеристика, хемодинамични нарушения и органични усложнения.
11. Инфекциозен ендокардит – остър и подостър: етиология, патогенеза, морфология и усложнения. Неинфекциозни ендокардити: ендокардит на Libman-Saks, пролапс на митралната клапа, дегенеративна калцификация на аортната клапа, марантичен ендокардит. Кардиомиопатии: дилатативна, хипертрофична и рестриктивна.
13. Миокардити – инфекциозни и неинфекциозни.
14. Заболявания на перикарда: перикардити и перикардни изливи.
15. Вродени малформации на сърцето: дефекти на междупредсърдната и междуклапната преграда, персистиращ Боталов проток, коарктация на аортата, вродена транспозиция на магистралните съдове.
16. Системен лупус еритематодес: определение, етиология и патогенеза, морфологични изменения.
17. Ревматоиден артрит: определение, патогенеза, морфогенеза на ставните поражения, кожни и съдови промени, клинично протичане.
18. Системна склероза. Дерматомиозит. Полимиозит. Синдром на Sjogren.
19. Васкулити. Темпорален артериит. Артериит на Takayasu. Нодозен полиартериит.
20. Локални васкулити: инфекциозни артериити, облитериращ тромбангиит, синдром на Raynaud.
21. Аневризми. Дисекция на аортата. Варици, флеботромбоза и тромбофлебит.
22. Възпалителни заболявания и тумори на носа и околоносните кухини. Тумори на ларинкса.
23. Възпалителни заболявания на трахеята и бронхите: остър трахеит, бронхит и бронхиолит. Хроничен бронхит. Бронхиектазии.
24. Пневмонии: определение и общ преглед. Лобарна пневмония: определение, етиология, морфогенеза, морфологични стадии, усложнения и изходи.
25. Огнищни пневмонии: определение, етиология, патогенеза, морфологични особености. Интерстициална, вирусни и хронична пневмония.
26. Абсцес и гангрена на белия дроб. Ателектази.
27. Хронична обструктивна белодробна болест. Белодробен емфизем: определение, класификация, усложнения.
28. Бронхиална астма. Идиопатична белодробна хемосидероза.
29. Пневмокозиоза – общ преглед. Силикоза: форми и усложнения.
30. Рак на белия дроб: честота и разпространение, етиология, морфогенеза, морфологични форми. Метастазиране. Усложнения.
31. Плеврити и тумори на плеврата.
32. Възпалителни заболявания на устната кухина. Стоматити, глосити и ангини. Усложнения на стрептококовите инфекции.
33. Заболявания на зъбите и околозъбния апарат: кариес, пулпити, периодонтити, радикуларна киста, пародонтоза.
34. Тумори на челюстните кости и тумороподобни процеси на меките тъкани на устната кухина. Епулис.
35. Сиалоаденити и тумори на слюнните жлези.
36. Болести на хранопровода: хиатус-херния, дивертикули, езофагити, гастро-езофагеален рефлукс, Баретов хранопровод.
37. Тумори на хранопровода.

38. Остър и хроничен гастрит. Етиология, морфогенеза, клиничко-морфологични форми, усложнения.
39. Остра и хронична язва на стомаха и на дванадесетопръстника. Определение, етиология, патогенеза и морфогенеза. Морфологична картина.
40. Хронична язва на стомаха и на дванадесетопръстника. Усложнения.
41. Доброкачествени тумори на стомаха – епителни и мезенхимни. Ранен карцином на стомаха - морфологични форми.
42. Злокачествени тумори на стомаха. Етиология, патогенеза, класификация, морфологична характеристика, метастазиране.
43. Възпалителни заболявания на червата: остър и хроничен ентерит. Остър и хроничен неспецифичен колит. Улцерозен колит. Болест на Crohn.
44. Доброкачествени и злокачествени тумори на дебелите черва.
45. Чревна непроходимост. Перитонити.
46. Остър апендицит – морфология и усложнения. Тумори на апендикса.
47. Остър вирусен хепатит: етиология, патогенеза, морфологични и биологични особености на хепатит А, В и С.
48. Хронични хепатити: етиология, класификация, клиничко-морфологични форми, еволюция.
49. Токсични хепатити. Остра токсична дегенерация на черния дроб.
50. Чернодробни цирози: определение, етиология, класификация. Морфогенеза.
51. Чернодробни цирози: основни морфологични типове. Усложнения.
52. Холестити: етиология, видове, морфологична характеристика, усложнения. Холелитиаза.
53. Тумори на черния дроб, жлъчните пътища и жлъчния мехур.
54. Възпалителни заболявания и тумори на екзокринния панкреас.
55. Анемии: определение, етиология, класификация. Остра и хронична следкръвоизливна анемия.
56. Пернициозна, фолиево- и желязо-дефицитни анемии. Апластична анемия. Идиопатична тромбоцитопения.
57. Миелогенни малигнени заболявания. Остра миелогенна левкоза (левкемия). Хронична миелогенна левкоза.
58. Хиперпластични и възпалителни процеси в лимфните възли: хронични неспецифични и грануломатозни лимфаденити.
59. Малигнени заболявания на лимфната тъкан. Остра лимфобластна левкемия/лимфом. Хронична лимфоцитна левкемия (древноклетъчен лимфоцитен лимфом).
60. Миеломна болест. Солитарен миелом (плазмоцитом).
61. Обща характеристика и класификационен подход при Неходжкиновите малигнени лимфоми.
62. Болест на Hodgkin: етиология и патогенеза, класификация, прогноза.
63. Първични гломерулопатии (гломерулонефрити). Патогенеза и морфогенеза. Класификационен подход.
64. Гломерулонефрити, протичащи с нефритен синдром: дифузен ендокапилярен пролиферативен гломерулонефрит. Бързо прогресиращ (полулуен) гломерулонефрит. Белодробно-бъбречен синдром на Goodpasture.
65. Гломерулонефрити, протичащи с нефротичен синдром: болест на минималните изменения, огнищна сегментна гломерулосклероза, мезангиокапилярен гломерулонефрит.
66. Гломерулонефрити, протичащи с нефротичен синдром: IgA-нефропатия и мембранозна нефропатия. Дифузен склерозиращ гломерулонефрит.
67. Остър и хроничен пиелонефрит: етиология, патогенеза, морфология, усложнения.
68. Остра бъбречна недостатъчност. Ишемична и нефротоксична остра тубулна некроза.

69. Бъбречно-каменна болест. Етиология. Видове конкременти. Усложнения. Поликистоза на бъбреците.
70. Нефросклерози: класификационен подход, макроскопска характеристика. Морфология на хроничната бъбречна недостатъчност.
71. Тумори на бъбреците и на пикочния мехур.
72. Заболявания на маточната шийка. Предракови състояния (ЦИН). Carcinoma in situ. Микроинвазивен, инвазивен плоскоклетъчен и аденокарцином. Морфологична диагностика. Прогноза.
73. Хроничен ендометрит, ендометриоза, хиперплазия на ендометриума-етиология, морфологични форми.
74. Доброкачествени и злокачествени тумори на маточното тяло.
75. Тумори на яйчниците: класификационен подход, основни представители, биологични особености. Метастатични тумори на яйчниците.
76. Аборт и извънматочна бременност: причини, морфология, усложнения.
77. Гроздовидна бременност и хорионкарцинома. Следродов сепсис.
78. Възпалителни и фиброзно-кистични изменения на гърдата.
79. Доброкачествени и злокачествени тумори на гърдата: морфологични форми и стадиране.
80. Тумори на тестисите и епидидима.
81. Хиперплазия и тумори на простатната жлеза. Усложнения.
82. Тумори на предния дял на хипофизата. *Хиперпитуитаризъм*: Акромегалия. Гигантизъм. Болест на Cushing. *Хипопитуитаризъм*: Нанизъм. Синдром на Sheehan. Адипозо-генитална дистрофия. Безвкусен диабет. Краниофарингеом.
83. Хиперпластични заболявания на щитовидната жлеза. Хипер- и хипотиреоидизъм.
84. Тиреоидити: етиология, патогенеза, морфологична характеристика.
85. Тумори на щитовидната жлеза.
86. Заболявания на околощитовидните жлези. Хипер- и хипопаратиреоидизъм.
87. Заболявания на надбъбречните жлези: хронична и остра надбъбречна недостатъчност. Хиперфункция на надбъбречната кора. Тумори на надбъбреците.
88. Захарен диабет. Тумори на ендокринния панкреас.
89. Вирусни серозни менингити. Вирусни полиоенцефалити. Демиелинизиращи енцефаломиелити и невропатии. Бактериални менингити и менингоенцефалити: епидемичен цереброспинален менингит, неменингококов гноен лептоменингит, туберкулозен менингит и менингоенцефалит.
90. Астроцитни тумори - видове. Мултиформен глиобластом. Морфологична и биологична характеристика.
91. Тумори на епендимната глия и плексус хориоидеус. Медулобластом. Морфологична и биологична характеристика.
92. Тумори на мозъчните обвивки и на швановите клетки. Видове. Морфологична и биологична характеристика.
93. Хидроцефалия: определение, етиология, патогенеза, класификация.
94. Туберкулоза: обща характеристика и класификация. Първична туберкулоза.
95. Хематогенна туберкулоза. Вторична туберкулоза. Форми. Усложнения.
96. Придобит сифилис: епидемиология, етиология, патогенеза. Първичен, вторичен и третичен луес. Невролуес. Вроден сифилис.
97. Сепсис.
98. СПИН.
99. Принципи на изграждане и съпоставка на клиничната и патологоанатомичната диагноза: диагностични категории и приоритети (ИБС, МСБ, сепсис, ятрогения).